

Gelders Programma Landelijk Gebied (GPLG)

Position paper t.b.v. het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer op 14 december 2022

Gelderland is de sleutel

We staan voor grote vraagstukken rond klimaat, stikstof en water. Vraagstukken die in Gelderland enorme impact hebben. Gelderland, met de mooie Veluwe, heeft bijna de helft van alle stikstofgevoelige natuur op land en daarmee de sleutel om succesvol deze vraagstukken aan te pakken. Gelderland heeft veel industrie, een grote woningbouwopgave en is samen met Brabant de provincie met de meeste agrarische bedrijven. Bovendien hebben we een groot belang in het landelijk gebied: ongeveer de helft van onze inwoners woont buiten de Gelderse steden. In Gelderland richten we ons daarom op een gezond, vitaal en leefbaar landelijk gebied met een duurzame land- en tuinbouw, gezonde natuur-gebieden, groene industrie, wonen, werken en recreëren met de natuur, schoon en voldoende water en de voorbereiding op de klimaatverandering. Er is een transitie nodig naar een duurzame samenleving. Daar moet iedereen en iedere sector aan bijdragen.

Gelderse aanpak: iedereen draagt bij

Dat is tot nu toe ook de insteek geweest van onze Gelderse stikstofaanpak. Sinds 2019 werken meer dan 60 maatschappelijke organisaties uit de bouw, industrie, landbouw, mobiliteit en natuur hier samen aan. Onze aanpak is niet alleen gericht op stikstof en natuur, maar ook op water, klimaat en landbouw. We kijken ook naar verstedelijking en energietransitie. Aan de hand van een uitvoeringsagenda zijn we begonnen met het uitvoeren van versnellingsmaatregelen. Een deel van de uitvoering wachtte nog op het beschikbaar komen van het geld dat door het kabinet is toegekend. We zijn verheugd dat deze week dat geld voor de versnellingsmaatregelen beschikbaar komt. Want 2022 is bijna voorbij. We hebben nu nog twee jaar de tijd om met de gelden door te pakken.

We moeten nú versnellen

We zien nu de noodzaak om te versnellen. Onze samenwerkingspartners hebben daar ook behoefte aan. Wij doen een beroep op het Rijk voor aanvullende middelen en instrumenten, generieke maatregelen en het verschaffen van heldere doelen, waarmee wij draagvlak kunnen genereren in onze gebiedsprocessen.

Wat vragen we van het Rijk en de Tweede Kamer

Maak het instrumentarium op orde: We zien een aantal problemen

- Staatssteun vraagstukken bij opkoopregelingen: het Rijk moet in Brussel regelen dat de regelingen niet als staatssteun worden aangemerkt. Bovendien moet er in opkoopregelingen ruimte zijn voor maatwerk.
- In regelingen is meer aandacht nodig voor transitie, innovatie, extensiveren of verplaatsen. Er is teveel focus op opkoop. Dit vergt van rijkswege niet alleen heldere doelen, maar ook generieke bronmaatregelen en geschikt instrumentarium.
- Er is in Gelderland behoefte aan een fiscaal aantrekkelijke opkoopregeling. Wij denken daarmee ook het kabinet te kunnen helpen in de uitvoering van haar voornemen om agrarische en niet-agrarische bedrijven voor de ruimhartige opkoopregeling te vragen om te verduurzamen, te verplaatsen of te stoppen.
- Er is behoefte aan een bredere, goed toegankelijke opkoopregeling, die ook toegankelijk is voor veehouders zonder dierrechten. De Lbv richt zich alleen op bedrijven met dierenrechten. Nu kunnen bijna 700 kalverhouders (ongeveer 500,000 dieren) alleen al rond de Veluwe niet meedoen aan deze regeling.

- Verwerving van stikstofruimte moet op een gecontroleerde en gecoördineerde wijze gebeuren want Wildwest taferelen ondermijnen het draagvlak. Het beeld ontstaat dat rijke bedrijven het voor zichzelf kunnen regelen en de overheid niet in staat is om in te grijpen waardoor kleine ondernemers, PAS-melders en woningbouw in de kou blijven staan. Wachten tot maart is niet handig. Op dit moment worden veel bedrijven benaderd.
- De aanpak van de grote vraagstukken waar we voor staan vraagt om een integrale aanpak en we zien juist dat we last hebben van de verkokering van regelgeving. Een voorbeeld is het initiatief voor het werken met mestvergisters. Daarmee kan de CO₂ uitstoot omlaag, dragen we bij aan een beter verdienmodel op het erf, voorzien we industrie van groene brandstof en helpen we de energietransitie. Omdat dit niet past binnen de regeling van LNV is de procedure vertraagd en moeten we wachten we op een reactie van een ander ministerie (geld vanuit klimaat).

Versterk onze regierol: wij willen van het Rijk helderheid over de doelen en opgaven (kaders/keuzen) en toepasbare geschikte instrumenten met ruimte voor maatwerk zodat wij onze rol als gebiedsregisseur kunnen invullen. Remkes was duidelijk over de rol van de provincies, maar we maken ons zorgen dat het kabinet nu een andere afslag neemt.

- Voor het kunnen uitvoeren van onze regierol in het kader van het GPLC is het noodzakelijk dat de regie in één hand blijft. Zo moet de in Gelderland verworven stikstofruimte ingezet worden voor uitvoering van de Gelderse stikstofaanpak en de gebiedsprocessen. Om tot de gewenste transitie te komen moeten we gebiedsgericht maatwerk kunnen leveren. Hiervoor pakken we de regierol en willen we de rijksregelingen optimaal benutten.
- We willen de stikstofruimte die wordt verworven met de Lbv/Lbv+-regelingen in Gelderland ook kunnen inzetten in Gelderland. Als het Rijk solo opereert in de opkoop van piekbelasters dan worden de gebiedsprocessen verstoord. Onze stikstofbank leent zich daarvoor.
- Er is meer aandacht nodig voor het opkopen dan wel verplaatsen van kleine industrie in dorpen tegen N2000. Dat biedt ruimte in gebiedsprocessen, leefbaarheid, en woningbouwlocaties binnen bebouwde kom en neemt (piek-)belasters op natuur weg. Bovendien is het eerlijker, gelijke monniken gelijke kappen.

Versnel het legalisatietraject van de PAS-melders: de onzekerheid voor deze groep ondernemers die door het wegvallen van de stikstofwetgeving in 2019 opeens niet meer de benodigde vergunningen hadden is de achilleshiel voor de stikstofaanpak. Alleen door het oplossen van de problematiek van de PAS-melders is herstel van vertrouwen mogelijk en daarmee een succesvolle aanpak van het stikstofvraagstuk.

- Het koppelen van het legalisatietraject van de PAS melders aan de ruimhartige opkoopregeling betekent dat eerst die regeling moet hebben geresulteerd in registratie van stikstofruimte in een stikstofbank, voordat een deel van de PAS-melders kan worden gelegaliseerd. Alleen al het voeren van individuele gesprekken met 3.000 mogelijke gegadigden voor die regeling kost veel menskracht en tijd. Het helpt ons als wij de gesprekken in onze provincie kunnen voeren en de daaruit resulterende stikstofruimte kunnen registreren in onze stikstofbank. Daardoor kunnen veel makkelijker matches worden gemaakt om PAS-melders te vergunnen.

Bied perspectief voor de landbouw: de agrarische sector is essentieel voor het behalen van de doelen van het NPLG. Om een gewaardeerde groene landbouw te behouden is perspectief voor deze sector ook essentieel. We hebben nodig: duidelijkheid, stabiliteit in beleid, regels die de transities stimuleren én zicht bieden op een goed verdienmodel nadat alle overheidssteun is afgelopen. De overheid moet blijvend werk maken van de mogelijkheid voor de landbouw om te verdienen aan het realiseren van maatschappelijke doelen.

Om dit perspectief te kunnen realiseren zou het volgende ons helpen

- Een goed en helder landbouwakkoord, dit is cruciaal voor het bieden van perspectief en voor individuele ondernemers
- De beperkingen vanuit staatssteun worden aangepakt. Zo is de deminimus-vrijstelling voor boeren slechts € 20.000 in drie jaar. Voor het MKB is deze € 200.000.
- Schrijf met rijksmiddelen niet voor hoe ze ingezet moeten worden, maar geef aan wat bereikt moet worden
- Een oplossing voor het Didam-arrest. Deze maakt het vrijwel onmogelijk om kavel en grondruilprojecten van de grond te laten komen. En lijkt daarmee de nieuwe achilleshiel in de gebiedsprocessen te worden.

Neem meteen industrie volledig mee: in het behalen van de doelen van het NPLG ligt de focus te veel op alleen landbouw en dat ondermijnt het draagvlak.

- Zo snel mogelijk moet duidelijk worden wat de NO_x en NH₃ doelen van de industrie zijn
- Stel zo snel mogelijk wettelijk geborgde generieke reductie doelen vast die we middels vergunningverlening kunnen afdwingen.